

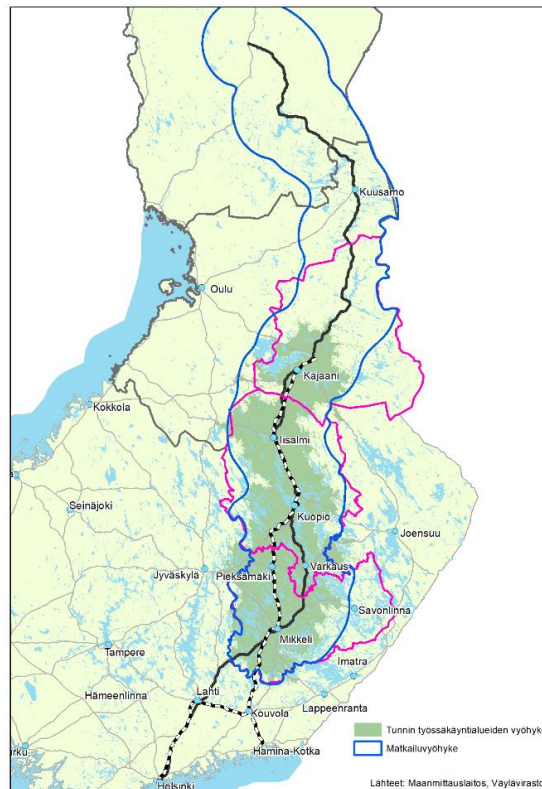
Pohjois-Savon liitto
Kirjaamo
kirjaamo@pohjois-savo.fi

Hankesuunnitelma: Viituskäytävä - kumppanuudella kehittyvä kasvuvyöhyke

Viituskäytävän visio: Uusi elinvoimainen ja menestyvä kasvuvyöhyke lisää koko Suomen hyvinvointia

Kaupunkikeskusten helminauha, itäisen Suomen halkova matkailukohteiden ketju ja kestävä yhdyskuntakehitystä tukevat liikenne- ja viestintäpalvelut mahdollistavat monipaikkaisen ja sujuvan arjen, kehittyvän kestävän matkailun sekä uudet investoinnit ja työpaikat valtatie 5 ja Savon radan muodostamalla Viituskäytävä -kasvuvyöhykkeellä. (täsmentyy hankkeen käynnistyessä)

Viituskäytävän kasvuvyöhyke on Etelä-Savosta Kainuuseen ulottuva **valtatie 5 ja Savon radan muodostama kehittämisvyöhyke** sekä edelleen Kainuusta Pohjois-Pohjanmaan kautta Lapin Sodankylään jatkuva valtatie 5 vyöhyke.

31.8.2021

Viitoskäytävä yhdistää maakunnallisesti tunnistetut kehittämisvyöhykkeet (esim. Varkaus-Kuopio-lisalmi) ylimaakunnalliseksi kokonaisuudeksi ja yhteistyöverkostoksi 4-5 maakunnan alueella. Itäisessä Suomessa ei ole entuudestaan näin laajaa kehittämisvyöhykettä ja yhteistyöverkostoa. Uutta on myös valtatie ja radan kehittämispotentiaalien yhdistäminen, mikä mahdollistaa aluekehityksen vihreän siirtymän sekä kestävän aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kokonaisvaltaisen kehittämisen. Valtatie ja radan yhdistelmä luo paremmat edellytykset kestäville matka- ja kuljetusketjuille sekä kestävän saavutettavuuden parantamiseen.

Hankkeen tavoitteena on tuoda esille Viitoskäytävän kansallista merkitystä ja nostaa se yhdeksi Suomen pääkehittämis- ja kasvuvyöhykkeeksi.

Viitoskäytävän kehittäminen perustuu kahteen toisiaan täydentävään strategiseen näkökulmaan ja kokonaisuuteen

Ensimmäisenä strategisena painopisteenä on **vahvistaa kaupunkien kestävien tunnin työssäkäyntialueiden toimivuutta**. Mikkelin, Pieksämäen, Varkauden, Kuopion, Iisalmen ja Kajaanin kaupunkien tunnin työssäkäyntialueet sekä autolla, bussilla että junalla mahdollistavat monipaikkaisen asumisen ja työssäkäynnin moneen suuntaan Viitoskäytävän kasvuvyöhykkeellä. Työssäkäyntialueisiin kuuluu myös joukko pienempiä kuntia, jotka sijaitsevat kaupunkien ”väleissä” ja ne vahvistavat vyöhykkeen toimivuutta omalta osaltaan ja omilla vahvuuksillaan.

Yrityksille vyöhyke tarjoaa toimivan työssäkäyntialueen ja laajemman alueen osaavien työntekijöiden saatavuuden näkökulmasta. Työvoimalle vyöhyke tarjoaa monipuolisia asuin- ja työmahdollisuuksia niin taajamissa kuin maaseudun haja-asutusalueilla. Yhtenä läpäisevänä näkökulmana vyöhykkeen kehittämisessä on kansainvälisyys, maahanmuutto ja vieraskielisyys elinvoima- ja vetovoimatekijöinä. Viitoskäytävällä asuu noin 410 000 asukasta ja sillä on noin 150 000 työpaikkaa. Elinkeinoissa ovat vahvasti edustettuina metsä-, metalli-, elintarvike- ja kaivannaisteollisuus sekä matkailu.

Toisena strategisena lähtökohtana on **matkailun kehittäminen erityisesti kestävästä liikkumisesta ja matkaketjujen vahvistamiseksi**. Tavoitteena on löytää uusia toimintamalleja ja palveluita matkailun saavutettavuuden kehittämiseksi. Valtatie 5 Heinolan Lusista Sodankylään ja Savon rata Kouvolasta Kajaaniin kytkevät toisiinsa valtakunnallisesti merkittäviä luontokohteita ja matkailukeskuksia - itäisen Suomen järvisuudun pohjoisen kansallispuistoihin ja laskettelukeskuksiin. Matkailukohteiden kestävä saavutettavuus sekä toimivat matkaketjut ovat koko Suomen matkailun kansainvälisen kehittämisen ja kilpailukykyyn kannalta tärkeitä menestystekijöitä ja tällä hetkellä kriittisiä kilpailutekijöitä.

Viitoskäytävä -kehittämishanke edistää ja toteuttaa mukana olevien maakuntien (Kainuu, Pohjois-Savo, Etelä-Savo) sekä kaupunkien ja kuntien strategisia suunnitelmia ja ohjelmia. Viitoskäytävä-hanke toteuttaa myös valtakunnallisia päätöksiä ja tavoitteita, kuten aluekehittämispäätöstä, valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa ja valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

Vyöhykekehittämiseen puhtia työpaketeilla

Hankkeen painopisteet ovat kehittäjäverkoston toiminnan käynnistämisessä ja sisäisen yhteistyön vahvistamisessa sekä olemassa olevien mahdollisuuksien hyödyntämisessä, elinvoimaisuuden vahvistamisessa, kestävässä uudistumisessa ja vaikuttavan tekemisen jatkuvassa parantamisessa valituissa painopisteissä ja laajemminkin. Hanke koostuu seuraavista **kolmesta työpaketista**:

1. Viitoskäytävän kehittäjäverkoston toiminnan käynnistäminen ja yhteisten tavoitteiden asettaminen

Hankkeeseen ovat sitoutuneet laajasti Viitoskäytävän kaupungit, kunnat ja maakunnat, Viitostie ry sekä Etelä-Savon ja Kuopion alueen kauppakamarit. Toimijat muodostavat yhdessä kehittäjäverkoston, joka on sitoutunut työskentelemään kehityskäytävän vision saavuttamiseksi. Hankkeen valmistelun yhteydessä valitut strategiset näkökulmat, työssäkäyntialueiden vahvistaminen ja matkailun saavutettavuus, **ovat saaneet laajaa kannatusta verkoston jäsenten keskuudessa.**

Toimijat ovat tehneet yhteistyötä aiemminkin eri kokoonpanoilla ja erilaisten hankkeiden edistämiseksi. Esimerkkejä tällaista ovat mm. Viitostie ry ja matkailutieorganisaatiot. Uutta aiempaan verrattuna on verkoston laajuus sekä vyöhykkeen kokonaisvaltainen kehittäminen valittujen strategisten näkökulmien kautta. Hankkeessa vahvistetaan toimijoiden yhteistyötä ja haetaan uusia kumppaneita verkostoon. Valittujen strategisten näkökulmien kehittäminen yhdessä edellyttää uudentyypistä toimijoiden organisoitumista, mikä työpaketin 1 keskeinen tavoite. **Hankkeessa kehittäjäverkoston toiminta organisoidaan ja verkostolle perustetaan kehittämistä ohjaava ja koordinoiva ohjausryhmä / neuvottelukunta.**

Vyöhykkeen laaja-alaisuus, useammat työpaketit, osallistujien lukuisuus ym. edellyttävät hankkeen hallitsemiseksi toimivaa, monipuolista, reaaliaikaista ja interaktiivista työskentelykanavaa. Kehittämistyön tueksi ja ideointia varten **hankkeessa hankitaan digitaalinen / interaktiivinen työskentelyalusta.**

Kehityskäytävän kullakin kaupungilla ja kunnalla sekä toimijalla on omat vahvuutensa, joihin elinvoiman kehittäminen voi tukeutua. Kuntien vahvuudet pitää nähdä vyöhykkeellä toisiaan vahvistavina, ei kilpailuvaltteina toisiaan vastaan. Vahvuuksien tunnistamisen ja näihin perustavan oman roolin löytäminen osana Viitoskäytävän verkostoa ja strategian toteuttamista tukee koko käytävän myönteistä kehitystä. Yhdessä toimimalla tavoitteena on luoda entistä vahvempi Viitoskehityskäytävä ja samalla tuoda lisäarvoa koko Suomelle. **Hankkeessa tunnistetaan aluksi kunkin toimijan vahvuudet ja rooli kehityskäytävän vision saavuttamisessa sekä asetetaan näihin pohjatuken yhteiset tavoitteet koko vyöhykkeen kehittämiselle.** Tarkastelujen ja tavoitteiden asettamisessa painopisteinä ovat jo hankkeen valmisteluvaiheessa valitut strategiset näkökulmat; 1) Kaupunkiseutujen työssäkäyntialueiden vahvistaminen 2) Matkailukohteiden saavutettavuus keskeisin matkaketjuin. Strategiset näkökulmat täydentävät toisiaan erityisesti kestävän liikennejärjestelmän kehittämisen näkökulmasta.

2. Kaupunkiseutujen työssäkäyntialueiden vahvistaminen

Kehitetään monikeskukseeseen Mikkeli-Pieksämäki-Varkaus-Kuopio-Iisalmi-Kajaani aluerakenteseen perustuvaa kasvuvyöhykettä, joka luo investointimahdollisuuksia, edistää työvoiman liikkuvuutta sekä kestävien liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittymistä. Edistetään sekä rataa että valtatiehen perustuvien kestävien tunnin työssäkäyntialueiden toimivuutta ja muodostumista. Vahvistetaan kasvuvyöhykkeen keskuskaupunkien ja ympäröivän maaseudun vuorovaikutusta siten, että ne kehittyvät kestävästi ja toisiaan tukevasti. Kestävää monipaikkaista asumista ja työn tekemistä edistetään hallinnonalojen ja yksityisten yritysten yhteistyönä.

Hankkeessa laaditaan MAL-ajattelua soveltaen (vyöhykkeen laajuus huomioiden) sekä Kuopion seudun MAL-sopimusta täydentäen koko kehittämisvyöhykettä koskeva suunnitelma vyöhykkeen kestävänsä kehittämisen tueksi. Suunnitelman pohjaksi tunnistetaan meneillään ja valmisteilla olevat kehittämishankkeet, jotka liittyvät tähän strategiseen näkökulmaan. Suunnitelmassa keskitytään etsimään toimijoille yhteisiä toimenpiteitä esim. kuntien maankäyttö ja liikennejärjestelmä sekä toimijoiden yhteistyötä edellyttävät toimenpiteet. Lisäksi tarkastellaan koko vyöhykettä koskevia toimenpiteitä, esim. kestävänsä liikkumisen edistäminen vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkostoa kehittämällä. Mahdollisuuksien mukaan näistä koko vyöhykettä koskevista toimenpiteistä laaditaan tarkemmat suunnitelmat, joiden toteuttamiseen toimijat sitoutetaan. Toimijaverkosto **etsii välineet ja resurssit** suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseen.

Toimenpiteiden toteuttaminen voi edellyttää myös verkoston ulkopuolisten toimijoiden osallistumista (esim. valtio) toteutukseen. Hankkeen jälkeen kehittämisverkosto **käy keskusteluja** hankkeen aikana ja sen jälkeen näiden toimijoiden kanssa.

Hankkeessa tuotetaan myös viestintä- ja markkinointimateriaalia, jolla lisätään Viitoskäytävän tunnettavuutta ja nostetaan esiin sillä olevia mahdollisuuksia elinkeinoelämälle. Markkinointimateriaali pohjautuu toimijoiden jo olemassa oleviin strategisiin linjauksiin (mm. Älykkään erikoistumisen strategiat).

3. Matkailukohteiden saavutettavuus kestävin matkaketjuin

Hankkeessa vahvistetaan matkailun kestävänsä kilpailukykyä kehittämisvyöhykkeellä. Matkailu ja matkailun kehittäminen on mukana lähes kaikkien kehittämisvyöhykkeen maakuntien ja kuntien strategioissa. Yhteisenä haasteena kehittämisessä on matkailukohteiden saavutettavuus ja erityisesti toimivien ja kestävien matkaketjujen puute. Matkailun saavutettavuus ja matkaketjut -kehittämispolku -julkaisussa (Väylävirasto 8/2019) on todettu, että ydinhaaste on se, etteivät matkailijoiden matkaketjut ole tarpeeksi kenenkään vastuulla. Kehittämisvyöhykkeen toimijat, kunnat ja maakuntien liitot, ovat keskeisessä roolissa niin matkailun kuin liikennejärjestelmän kehittämisessä. Kehittämisverkoston kautta toimijoiden välille muodostuu nykyistä paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön ja kehittämisen koordinointiin.

Viitoskäytävä muodostaa maantieteellisesti laajan matkailualueen, jolla matkailun saavutettavuus perustuu Savon rataa ja valtatie viiteen sekä alueellisiin lentoasemiin. Yhtenä haasteena

31.8.2021

on matkaketjujen jatkuvuus em. liikenneverkkoihin liittyvistä solmupisteistä alueella hajallaan sijaitseviin matkailukohteisiin sekä eri liikennemuotoja yhdistävät matkaketjut. Näin ollen yhteiset toimintamallit ja ratkaisut sekä niiden pilotointi auttavat kaikkia vyöhykkeen toimijoita sekä matkailutoimijoita koko maassa. Kehityskäytävä tarjoaakin hyvän pilotointiympäristön uusille ratkaisuille, joita **hankkeessa etsitään ja löydetään**.

Viitoskäytävä-hanke on tiiviissä yhteistyössä kaikkien sekä Itä- ja Pohjois-Suomen alueella käynnissä olevien (mm. Lakeland-hankkeet, KAMK:n Viitostien matkailuhanke) että valtakunnallisten, mm. TEM:in rahoittamien matkailuteemahankkeiden kanssa.

Hankkeen aikataulu ja alustava suunnitelma hankkeen käynnistämisestä

Hanke toteutetaan ajalla **1.9.2021-31.12.2023**

Hanke käynnistyy syyskuussa 2021 hankehenkilöiden haulla ja Webropol-kyselyllä hankkeeseen sitoutuneilla. Kyselyllä selvitetään mm. näkemyksiä ja muutostarpeita hankesuunnitelman alustavaan visioon, toiveita hankkeen vaikuttavuuteen ja tavoiteltaviin lopputuloksiin, mihin asioihin ja miten hankkeessa tulisi keskittyä sekä mitä eri toimijat itse ovat valmiita vyöhykehankkeessa tekemään. Tulokset käydään läpi yhteistilaisuudessa marraskuussa 2021. Tuloksia käytetään hyväksi laadittaessa hankkeelle tarkempi aikataulutettu projektisuunnitelma hankehenkilöiden aloitettua tehtävissään.

Hankehenkilöiden tavoitteellinen aloitusajankohta on 1.12.2021.

Kustannusarvio

Hankkeen kokonaiskustannukset ovat **637 500 €**.

Hankkeen kustannussuunnitelma:

	2021	2022	2023	YHTEENSÄ (€)
Palkkakustannukset, sis. lakisääteiset sivukulut (sivukulukerroin1,27)	29 337	117 348	117 348	264 033
Hankejohtaja (100% / 4700 €/kk)	17 907	71 628	71 628	161 163
Hankeassistentti (100% / 3000€/kk)	11 430	45 720	45 720	102 870
Flat rate 24 % palkkakuluista	7 041	28 164	28 164	63 368
Ostopalvelut	10 000	205 000	95 099	310 099
Asiantuntijapalvelut	0	190 000	70 000	260 000
Muut palvelut (työpajojen ja tilaisuuksien tilavuokrat & tarjoilut)	5 000	10 000	15 000	30 000
Painatus-, ilmoitus- ja tiedotuskulut	5 000	5 000	10 099	20 099
Rahoitettavat nettomenot yhteensä	46 378	350 512	240 611	637 500

Perustelut kustannuksille

Palkkakustannukset

Hankkeelle palkataan hankejohtaja ja hankeassistentti. Molemmat työskentelevät hankkeelle kokoaikaisesti koko hankkeen ajan.

Ostopalvelut

Hankkeessa syvennetään Viitoskäytävän tietopohjaa sekä tuotetaan edunvalvonta- ja viestintäaineistoja. Nämä tukevat vyöhykkeen strategista kehittämistä ja liittyvät pääsääntöisesti hankesuunnitelman mukaisesti 1) Kaupunkiseutujen työssäkäyntialueiden vahvistamiseen 2) Matkailukohteiden saavutettavuuteen kestävin matkaketjuin 3) kestävään liikkumiseen ja 4) vyöhykkeen vetovoiman lisäämiseen sekä lähtökohtana mahdollisille hankkeessa toteutettaville kokeiluille/piloteille. Tiedonhankinta- ja -jalostamis-, selvitys- ja viestintäkulut tarkentuvat hankkeen aikana.

Hankkeen tavoitteena käynnistää viitoskäytävän toimijaverkoston toiminta. Tämä edellyttää yhteisiä tapaamisia ja toimijoiden sitouttamista toimintaa. Ostopalveluissa on varauduttu erilaisten yhteisten tapahtumien järjestämiseen. Ostopalveluja voidaan käyttää tilaisuuksien tekniseen fasilitointitukeen sekä audio-visuaalisen viestintä- ja markkinointimateriaalien tuottamiseen tarkemmin laadittavan projekti- ja viestintäsuunnitelman mukaan.

Tilattavat ostopalvelut käydään läpi ohjausryhmässä ja rahoittajan kanssa ennen kilpailutuksia ja vahvistetaan tarvittaessa muutoshakemuksella.

Rahoitusuunnitelma

Pohjois-Savon liitolta haettava rahoitus on 510 000 € eli 80 % hyväksyttävistä kustannuksista.

Pohjois-Savon liiton omarahoitus: 15 000 euroa

Verkostoon sitoutuneet muut toimijat: 112 500 euroa. Lähtökohtana on, että kaikki verkostoon sitoutuneet toimijat osallistuvat hankkeen rahoittamiseen, mutta rahoitusosuudet, jotka täsmentyvät hankkeen edetessä, vaihtelevat.

	2021	2020	2023	YHTEENSÄ
Rahoitettavat nettomenot yhteensä	46 378	350 512	240 611	637 500
vuoden osuus kokonaiskustannuksista	7,27 %	54,98 %	37,74 %	100,00 %
Tuenmäärä € (80 % nettokustannuksista)	37 102	280 409	192 488	510 000
Pohjois-Savon liiton rahoitus	1 091	8 247	5 661	15 000
Etelä-Savon maakuntaliitto	1 091	8 247	5 661	15 000
Kainuun liitto	1 091	8 247	5 661	15 000
Viitoskäytävän kunnat (verkostoon sitoutuneet)	5 202	39 312	26 986	71 500

31.8.2021

Muu julkinen rahoitus (Viitostie ry + kauppakamarit)	800	6 048	4 152	11 000
--	-----	-------	-------	--------

Emäntäorganisaatio / hankkeen hallinnoija

Emäntäorganisaationa toimii Pohjois-Savon liitto.

Verkostoon sitoutuneet toimijat

Verkostoon ovat tässä vaiheessa sitoutuneet myös taloudellisesti Pohjois-Savon liiton lisäksi seuraavat 26 toimijaa: Etelä-Savon kauppakamari, Etelä-Savon maakuntaliitto, Hirvensalmen kunta, Iisalmen kaupunki, Joroisten kunta, Juvan kunta, Kainuun liitto, Kajaanin kaupunki, Kemijärven kaupunki, Kuopion alueen kauppakamari, Kuopion kaupunki, Kuusamon kaupunki, Lapinlahden kunta, Leppävirran kunta, Mikkelin kaupunki, Mäntyharjun kunta, Pertunmaan kunta, Pieksämäen kaupunki, Siilinjärven kunta, Sonkajärven kunta, Suomussalmen kunta, Suonenjoen kaupunki, Taivalkosken kunta, Varkauden kaupunki, Vieremän kunta ja Viitostie ry.

Lisätietoja

maakuntainsinööri Patrick Hublin puh. 044 7142 683 tai patrick.hublin@pohjois-savo.fi.

Marko Korhonen
maakuntajohtaja